

Formation of a Management Accounting System in Business Activities

¹ Fidan Abbasova

<https://doi.org/10.69760/gsrh.0260301003>

Abstract; In the context of the development of modern market relations, the efficient operation of enterprises increasingly depends on the ability to make well-grounded operational and strategic decisions. This, in turn, necessitates the establishment of a reliable, flexible, and analytically oriented information system to support managerial processes. One of the key components of such a system is management accounting. Management accounting provides internally focused information that supports planning, control, and decision-making functions within an organization. In recent years, growing attention has been paid to the development and application of management accounting, reflecting its expanding role in business activities.

Management accounting is not limited to the generation of information flows; it also serves as an effective managerial tool that enhances the quality of decision-making, ensures the efficient use of resources, supports risk control, and enables short-term and medium-term forecasting of organizational development. Through systematic analysis of costs, revenues, and performance indicators, management accounting contributes to the optimization of business results and strengthens managerial control over operational processes.

The formation and evolution of management accounting are closely associated with the advancement of accounting systems as a whole. In its early stages, management accounting focused on cost standardization and the identification of deviations between planned and actual indicators. At later stages, variable costing systems were developed, and the concept of the break-even point was introduced, allowing managers to analyze the relationship between production volume, costs, and profits. Further development of management accounting has been characterized by the growing importance of strategic planning, the application of economic and mathematical methods, and the integration of information technologies, including computerized accounting systems capable of addressing increasingly complex managerial tasks.

Overall, the establishment of an effective management accounting system plays a crucial role in ensuring the sustainable operation of enterprises under market conditions, improving the justification of managerial decisions, and supporting the formulation of long-term business development strategies.

Keywords; *management accounting; planning; efficiency; costs; analysis; methods*

¹ Abbasova, F. Master's Student, Department of Agribusiness, Management and Marketing, Azerbaijan State Agrarian University, Azerbaijan. Email: abbasovaf023@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2367-6935>

Biznes fəaliyyətində idarəetmə uçotu sisteminin formalaşdırılması

¹ Fidan Abbasova

<https://doi.org/10.69760/gsrh.0260301003>

Xülasə: Müasir bazar münasibətlərinin inkişafı şəraitində müəssisələrin səmərəli fəaliyyəti üçün operativ və strateji qərarların elmi əsaslarla qəbul edilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu isə idarəetmə prosesini dəstəkləyən etibarlı, çevik və analitik informasiya sisteminin formalaşdırılmasını zəruri edir. Belə bir sistemin əsas elementlərindən biri idarəetmə uçotudur. İdarəetmə uçotu daxili istifadəçilər üçün nəzərdə tutulmuş məlumatların toplanması, emalı və təhlilini təmin etməklə müəssisə rəhbərliyinə planlaşdırma, nəzarət və qərar qəbulətmə proseslərində mühüm dəstək göstərir. Son illərdə idarəetmə uçotunun təşkili və tətbiqinə marağın artması onun biznes fəaliyyətində rolunun əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldiyini göstərir. İdarəetmə uçotu yalnız məlumat axınının formalaşdırılması ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda qəbul edilən idarəetmə qərarlarının keyfiyyətinin artırılmasına, resurslardan səmərəli istifadənin təmin edilməsinə, maliyyə risklərinin idarə olunmasına və müəssisənin qısamüddətli və ortamüddətli inkişaf perspektivlərinin proqnozlaşdırılmasına imkan yaradır. Bu baxımdan idarəetmə uçotu müəssisənin fəaliyyət nəticələrinin optimallaşdırılmasına yönəlmiş funksional idarəetmə aləti kimi çıxış edir.

İdarəetmə uçotunun formalaşması və inkişafı mühasibat uçotunun təkamülü ilə sıx bağlıdır. İlkin mərhələlərdə idarəetmə uçotu məsrəflərin normalaşdırılması və faktiki göstəricilərin planlaşdırılmış standartlardan kənarlaşmalarının müəyyən edilməsi məqsədi daşıyırdı. Növbəti mərhələdə dəyişən məsrəflər sistemi formalaşdırılmış, istehsal həcmi ilə xərclər arasındakı qarşılıqlı əlaqəni müəyyən etməyə imkan verən mənfəət həddi anlayışı tətbiq olunmuşdur. Sonrakı dövrlərdə idarəetmə uçotunun inkişafı strateji planlaşdırmanın rolunun gücləndirilməsi, iqtisadi-riyazi metodlardan istifadənin genişləndirilməsi və informasiya texnologiyalarının, xüsusilə elektron hesablama vasitələrinin tətbiqi ilə xarakterizə olunur.

Beləliklə, idarəetmə uçotu sisteminin formalaşdırılması müəssisələrin bazar şəraitində dayanıqlı fəaliyyətinin təmin edilməsində, idarəetmə qərarlarının əsaslandırılmasında və biznesin uzunmüddətli inkişaf strategiyasının müəyyənləşdirilməsində mühüm rol oynayır.

Açar sözlər: *idarəetmə uçotu, planlaşdırma, səmərəlilik, məsrəflər, təhlil, metodlar*

¹ Abbasova, F. Master's Student, Department of Agribusiness, Management and Marketing, Azerbaijan State Agrarian University, Azerbaijan. Email: abbasovaf023@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-2367-6935>

Giriş

İqtisadi ədəbiyyatda idarəetmə uçotunun məzmunu və məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsinə dair müxtəlif elmi yanaşmalar mövcuddur. Ümumiləşdirilmiş şəkildə idarəetmə uçotu təşkilat rəhbərliyini təsərrüfat fəaliyyətinin planlaşdırılması, idarə olunması və nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün zəruri informasiyalarla təmin edən mühasibat uçotunun tərkib hissəsi kimi xarakterizə olunur. Bu baxımdan idarəetmə uçotu idarəetmə qərarlarının qəbulunu dəstəkləmək məqsədilə daxili istifadəçilər üçün nəzərdə tutulmuş hesabatların hazırlanmasına xidmət edən informasiya sistemi kimi çıxış edir (Amrakhov, 2022).

İdarəetmə uçotu, eyni zamanda, təşkilatın biznesin idarə edilməsi sisteminə informasiya təminatı verən mühasibat uçotunun müstəqil istiqaməti hesab olunur. Bu sistem çərçivəsində idarəetmə obyektləri üzrə zəruri məlumatların müəyyən edilməsi, ölçülməsi, toplanması, sistemləşdirilməsi, təhlili, qruplaşdırılması, şərh və ötürülməsi həyata keçirilir (Amrahov, Mahmudov, Aliyev, Həjiyeva, 2022). Beləliklə, idarəetmə uçotu təşkilat daxilində məsul şəxslərin məlumatlandırılmasına, həmin məlumatlar əsasında əsaslandırılmış qərarların qəbuluna, eləcə də cari əməliyyatların səmərəliliyinin və məhsuldarlığının artırılmasına xidmət edir (Amrahov, 2015).

İdarəetmə uçotuna dair mövcud təriflərdə onun əsas funksiyaları əks olunur, icra olunan fəaliyyətlər sistemləşdirilir və maliyyə uçotundan fərqli cəhətləri açıqlanır (Mирзазаде, 2023). Bütün yanaşmalar üçün ümumi olan cəhət ondan ibarətdir ki, idarəetmə uçotu planlaşdırma, nəzarət və idarəetmə funksiyalarını özündə birləşdirən, təşkilatın idarə heyətini operativ və strateji qərarların qəbulu üçün zəruri məlumatlarla təmin edən və müəyyən olunmuş məqsədlərə nail olunmasına töhfə verən mühasibat uçotu sisteminin mühüm tərkib hissəsidir (Mirzazadeh, Zeynalli, 2024).

Müstəqil uçot sistemi kimi idarəetmə uçotu XX əsrin 1950-ci illərinin ortalarından etibarən formalaşmağa başlamışdır (Ariabod, Moghaddasi, Zeraatkish, Mohammadi, 2019). İdarəetmə uçotunun əsas məqsədi idarəetmə hesabatlarının operativ şəkildə hazırlanması və optimal idarəetmə qərarlarının qəbul edilməsi üçün təşkilatın daxili istifadəçilərinə etibarlı informasiya təqdim etməkdən ibarətdir. Bununla yanaşı, daxili hesabatlar resurslardan istifadəyə nəzarətin gücləndirilməsinə, öhdəliklərin yerinə yetirilməsinin izlənilməsinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinin effektiv idarə olunmasına imkan yaradır (Əmrahov, 2020).

Əsas hissə

İdarəetmə uçotunun formalaşması tarixi baxımdan məsrəf uçotu ilə sıx əlaqədardır və bu səbəbdən onun əsas məzmunu istehsal məsrəflərinin həm keçmiş, həm də gələcək dövrlər üzrə müxtəlif təsnifat aspektlərində uçotunun təşkili ilə bağlıdır (Mirzəzadə, 2025). İdarəetmə uçotunun rolunun müəyyən edilməsində əsas amillərdən biri təqdim olunan informasiyanın analitik xarakter daşımasıdır. Bu sistem çərçivəsində müəssisənin struktur bölmələrinin fəaliyyət nəticələrini daha dəqiq və obyektiv şəkildə əks etdirmək, eləcə də onların ümumi mənfəətdə iştirak payını müəyyən etmək məqsədilə məlumatlar toplanır, qruplaşdırılır, sistemləşdirilir və təhlil edilir (Mirzazadə, Camalov, 2025). İstehsal fəaliyyətinin səmərəliliyi isə mühasibat uçotunda faktiki və standart məsrəflərin, eləcə də istehsal xərclərinin nəticələrinin müqayisəsi əsasında qiymətləndirilir (Zubareva & Pilipenko, 2016).

Müasir təşkilatlarda idarəetmə uçotunun rolunun güclənməsi onun müəssisənin vahid informasiya və nəzarət sistemi kimi çıxış etməsini şərtləndirən bir sıra xüsusiyyətlərin mövcudluğu ilə izah olunur. Bu xüsusiyyətlərə davamlılıq, məqsədyönlülük, informasiya təminatının tamlığı, eləcə də dəyişən daxili və xarici mühit şəraitində idarəetmə obyektlərinə çevik təsir imkanları daxildir (Amrahov, Narimanov, Hacıyeva, Mirzazadə, İsmayilova, Osmanova, 2025). Beləliklə, idarəetmə uçotunun mahiyyəti və rolu operativ idarəetmə qərarlarının qəbulunu və müəssisənin perspektiv inkişafının əlaqələndirilməsini təmin edən, xərclərin və gəlirlərin uçotu, planlaşdırılması, tənzimlənməsi, nəzarəti və təhlilini özündə birləşdirən vahid informasiya sistemi kimi müəyyən edilə bilər. Bununla yanaşı, idarəetmə uçotunun mahiyyəti onun prinsipləri, funksiyaları və yerinə yetirdiyi vəzifələrlə xarakterizə olunur (Mırзазаде, 2023).

İdarəetmə uçotunun əsas prinsiplərinə aşağıdakılar daxildir (Mirzazadə, 2025):

- fəaliyyətin davamlılığı;
- planlaşdırma və uçot proseslərində vahid ölçü vahidlərindən istifadə;
- müəssisə fəaliyyətinin obyektiv qiymətləndirilməsi;
- idarəetmə məqsədləri üçün ilkin və aralıq məlumatların davamlılığı və təkrar istifadəsi;
- xərclərin, maliyyələşmənin və kommersiya fəaliyyətinin idarə olunmasında büdcə metodunun tətbiqi;
- informasiya təminatının tamlığı, analitiklik və dövrilik;
- idarəetmə uçotu sisteminin çevikliyi, proqnozlaşdırıla bilənliyi və iqtisadi səmərəliliyi;
- məsuliyyətin həvalə edilməsi, icraçıların motivasiyası və daxili hesabat göstəricilərinə nəzarət.

Qeyd etmək lazımdır ki, idarəetmə uçotu maliyyə uçotundan fərqli olaraq, ikili yazılış, müəssisənin təcrid olunması, tamlıq və işin davamlılığı kimi klassik prinsiplərlə yanaşı, daha çox ümumi və çevik prinsiplərə əsaslanır (Mirzəzadə, 2024). Bu yanaşma idarəetmə uçotu çərçivəsində müəssisənin inzibati aparatına operativ şəkildə informasiya təqdim etmək məqsədilə təxmini hesablamalardan və indikativ göstəricilərdən istifadə imkanını yaradır (Amrahov, 2023).

Müəssisədə idarəetmə uçotunun təşkili idarəetmə qarşısında duran vəzifələrin idarəetmənin bütün səviyyələri üzrə səmərəli bölüşdürülməsini təmin etməlidir. Bu proseslə bağlı bir sıra mühüm problemlər mövcuddur (Amrahov, Mirzazadə, Taghiyev, Muradov, Hamidov, Karimova, 2023). Bunlara təsərrüfat əməliyyatlarının məqsədəuyğunluğuna nəzarət üçün zəruri məlumatların təqdim edilməsi, bütün növ resurslardan normativlərə uyğun istifadənin təmin olunması, mənfəi iqtisadi nəticələrin qarşısının alınması və müəssisənin maliyyə sabitliyinin qorunması məqsədilə daxili ehtiyatların müəyyən edilməsi daxildir.

Resursların mövcudluğu və hərəkətinin uçotunun idarəetmə uçotuna daxil edilməsi onun funksional imkanlarını daha da genişləndirir (Mırзазаде, 2022). Bu çərçivədə idarəetmə uçotunun əsas vəzifələri xərclərin və gəlirlərin uçotu və normativlərdən kənarlaşmaların müəyyən edilməsi, məhsulun faktiki maya dəyərinin müxtəlif göstəricilər üzrə hesablanması, struktur bölmələrinin

maliyyə nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi, təşkilatın və onun bölmələrinin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin təhlili, planlaşdırılması və proqnozlaşdırılması, eləcə də idarəetmə hesabatlarının hazırlanması və təqdim edilməsindən ibarətdir.

İdarəetmə uçotunun vəzifələri bilavasitə onun son məqsədi – təşkilatın daxili hesabat sisteminin formalaşdırılması ilə əlaqədardır (Dewanta & Sidiq, 2023). İdarəetmə uçotunun məzmunu isə onun yerinə yetirdiyi funksiyalar vasitəsilə açıqlanır. Məqsəd, vəzifə, prinsip və funksiyaların müəyyən edilməsi idarəetmə uçotunun konseptual əsaslarının formalaşdırılmasına imkan verir (Amrahov, Karimov, Karimova, 2022). Bu baxımdan idarəetmə uçotu zəruri maliyyə məlumatlarının toplanması, ölçülməsi, işlənməsi və təhlili yolu ilə daxili istifadəçilərin planlaşdırma, qiymətləndirmə və idarəetmə ehtiyaclarının təmin edilməsinə yönəlmiş mühasibat uçotunun mühüm tərkib hissəsidir (Mustafiyanti, Putri, Muyassaroh, Noviani, Dylan, 2023; Amrahov, Rahimli, Mirzazadeh, Ibrahimli, Valizadeh, 2023).

Təşkilatın inkişaf məqsədlərindən, bu məqsədlərə nail olma yollarından və rəhbərliyin informasiya tələblərindən asılı olaraq müxtəlif müəssisələrdə idarəetmə uçotu sistemi özünəməxsus xüsusiyyətlərə malik olur (Франциско, Тернавщенко, Гапоненко, Малащенко, 2019). İdarəetmə uçotu sisteminin qurulmasına təsir edən əsas amillər təşkilatın hüquqi tənzimləmə xüsusiyyətləri, fəaliyyətin xarakteri və miqyası, təşkilati struktur və daxili fəaliyyət standartları ilə müəyyən edilir (Abbasova, Hasanova, Guliyeva, Huseynov, Mirzazadeh, 2025).

İdarəetmə uçotu sisteminin əsas elementlərinə məsuliyyət mərkəzləri və nəzarət edilən göstəricilər, idarəetmə uçotunun ilkin sənədləri, məlumatların qruplaşdırılması üçün uçot registrləri, idarəetmə hesabat formaları, eləcə də məlumatların toplanması, işlənməsi və istifadəçilərə təqdim olunmasını təmin edən uçot prosedurları daxildir (Ismayilov, 2019).

Nəticə

Məsuliyyət mərkəzləri üzrə mühasibat uçotunun təşkili müəssisə fəaliyyətinin nəticələrinin ölçülməsinə, göstəricilərin faktiki dəyərlərinin müəyyən edilmiş normativlərdən kənarlaşmalarının operativ şəkildə izlənilməsinə və həmin kənarlaşmaların səbəblərinin vaxtında müəyyən edilməsinə imkan yaradır (Amrahov, 2014). İdarəetmə uçotu məlumatlarının məqsədyönlü və səmərəli formalaşdırılması üçün məsuliyyət mərkəzləri tərəfindən nəzarət edilən göstəricilərin tərkibinin dəqiq müəyyənləşdirilməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır (Mirzazade, 2025). Bu baxımdan idarəetmə uçotu müxtəlif idarəetmə səviyyələrində strateji, taktiki və operativ qərarların qəbulunda fəal iştirak edən funksional mexanizm kimi çıxış edir (Mirzazade, 2023).

İdarəetmə uçotunu həyata keçirən mütəxəssislər təşkilatın qarşıya qoyduğu məqsədlərə uyğun olaraq idarəetmə məlumatlarının formalaşdırılması üçün müvafiq metod və texnologiyaları qurur və davamlı şəkildə təkmilləşdirirlər. Onların əsas funksiyalarına cari və proqnoz məlumatlarının təqdim edilməsi, məqsədlərin müəyyənləşdirilməsi və onlara nail olunmasının monitorinqi ilə bağlı planlaşdırma fəaliyyəti; baş verən hadisə və proseslərin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə təsirinin qiymətləndirilməsi və optimal qərarların seçilməsində iştirak; bütövlükdə təşkilatın və onun struktur bölmələrinin fəaliyyətinə dair məlumatların tamlığının təmin olunması; eləcə də mühasibat uçotu prinsipləri və metodlarının işlənilib hazırlanmasında iştirak etməklə etibarlı daxili hesabatların formalaşdırılması daxildir (Amrahov, Mirzazadeh, Guliyeva, Gazanfarova, 2024).

Təşkilatda idarəetmə uçotu sisteminin səmərəli fəaliyyət göstərməsinin əsas şərtlərindən biri onun normativ və metodoloji baxımdan düzgün tənzimlənməsidir. Lakin mövcud praktikada idarəetmə uçotunun normativ sənədlərlə kifayət qədər tənzimlənmədiyi müşahidə olunur (Amrahov, Hacıyeva, Mirzazadeh, Taghiyeva, Karimova, Karimov, 2023). Bu səbəbdən idarəetmə uçotu sisteminin qurulması prosesində təşkilatın uçot siyasətinin təsdiqi ilə paralel olaraq idarəetmə uçotu və daxili hesabatlar haqqında əsasnamənin hazırlanması zəruri hesab edilməlidir. Sistemin səmərəliliyinin əsas meyarı maliyyə və insan resurslarının rəşional və məqsədyönlü idarə olunmasıdır ki, idarəetmə uçotu bu məqsədə nail olmaq üçün zəruri informasiya mexanizmini təmin edir (Vodyasov, 2016).

Nəticə etibarilə, idarəetmə uçotu müəssisənin vahid informasiya sisteminin mühüm tərkib hissəsi olmaqla, müxtəlif idarəetmə səviyyələrində rəhbərlərin əsaslandırılmış və effektiv qərarlar qəbul etməsi üçün zəruri məlumat bazasını formalaşdırır. Bu isə müəssisənin fəaliyyətinin səmərəliliyinin yüksəldilməsinə, resurslardan istifadənin optimallaşdırılmasına və biznesin dayanıqlı inkişafının təmin edilməsinə mühüm töhfə verir (Yermekova, Romanenko, Zhanibekova, Aitzhanova, Apakhayev, 2024).

İstinadlar

- Abbasova, B., Hasanova, M., Guliyeva, G., Huseynov, A., & Mirzazadeh, N. (2025). Assessment of risk management systems in enterprises. *Porta Universorum*, 1(10), 70–78.
- Amrahov, V. T. (2014). Improvement of the economic mechanism of the structural policy of the state in the agricultural market. *Theoretical & Applied Science*, 11(10, Special Issue), 471–476.
- Amrahov, V. T. (2015). The institutional aspects of the formation of agricultural market. *Theoretical & Applied Science*, 10(30), 72–74.
- Amrahov, V. T. (2023). The influence of climatic factors on agricultural production in dryland areas of Azerbaijan. *Tec Empresarial*, 18(2), 2206–2218.
- Amrahov, V., Mahmudov, E., Aliyev, S., & Hacıyeva, S. (2022). Econometric analysis and assessment of factors affecting the efficiency of agricultural production. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 22(3), 23–34.
- Amrahov, V., Narimanov, N., Hacıyeva, S., Mirzazadeh, N., Ismayilova, T., & Osmanova, G. (2025). Development of effective financial strategies for long-term economic viability. *International Journal of Accounting and Economics Studies*, 12(SI-2), 1–9.
- Amrahov, V., Rahimli, F., Mirzazadeh, N., Ibrahimli, G., & Valizadeh, H. (2023). Satisfying the consumer demand for agricultural products: Possibilities and its prediction. *Scientific Horizons*, 26(7), 160–170.
- Amrahov, V. T., Hacıyeva, S. I., Mirzazadeh, N. G., Taghiyeva, N. I., Karimova, M. H., & Karimov, F. J. (2023). Efficiency of using human resources in the agricultural field: Main criteria and priorities. *Tec Empresarial*, 18(2), 2023–2039.

- Amrahov, V. T., Mirzazadeh, N. G., Guliyeva, K. N., & Gazanfarova, J. V. (2024). Economic effectiveness and forecasting of scientific activity in Azerbaijan. *International Journal of Religion*, 5(7), 422–430.
- Amrahov, V. T., Mirzazadeh, N. G., Taghiyev, M. Z., Muradov, R. J., Hamidov, A. V., & Karimova, M. H. (2023). Modeling and forecasting of agricultural production. *Journal of Law and Sustainable Development*, 11(7), [pages not specified].
- Amrakhov, V. T. (2020). Aqrar sferada istehsal potensialından istifadə səviyyəsinin qiymətləndirilməsi. *Agricultural Economics*, (2)(32), 36–43.
- Amrakhov, V. T. (2022). Risk assessment in agrarian entrepreneurship. *Mitteilungen Klosterneuburg*, 72(6), 99–107.
- Amrakhov, V. T., Karimov, F. J., & Karimova, M. H. (2022). Development opportunities of material and technical resource potential in the agricultural sector. *European Journal of Economics and Management Sciences*, 1, 62–68.
- Ariabod, A., Moghaddasi, R., Zeraatkish, Y., & Mohammadi Nejad, A. (2019). Governance and agricultural growth: Evidence from selected developing countries. *Economic Journal of Emerging Markets*, 11(1), 73–80.
- Dewanta, A. S., & Sidiq, S. (2023). Intensity of the creative economy agency and partnership in empowering micro and small enterprises. *Economic Journal of Emerging Markets*, 15(1), 56–71.
- Ismayilov, Kh. N. (2019). The impact of structural changes in agriculture on risk reduction. *Economics and Entrepreneurship*, (1), 456–459.
- Mirzazada, N. (2023). Tarım ürünlerine yönelik tüketici talebi ve onu etkileyen faktörler. *BENGİ Dünya Yörük-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, 2023(1), 173–185.
- Mirzazada, N. (2025). Stages of planning and forecasting in the management system. *Porta Universorum*, 1(10), 110–123.
- Mirzazada, N. (2025). The state of organization of the management system and its characteristics. *Global Spectrum of Research and Humanities*, 2(4), 107–113.
- Mirzazada, N., & Camalov, T. (2025). Mechanism for regulating business relations. *Porta Universorum*, 1(8), 26–36.
- Mirzazadeh, N. (2022). Направления повышения занятости в аграрной отрасли. *Scientific Collection "InterConf"*, (135), 23–27.
- Mirzazadeh, N. (2023). Формирование стратегических планов развития бизнеса. In *Proceedings of the III International Forum "Dialogue of Young Scientists: Science Talks"* (pp. 84–86).
- Mirzazadeh, N. (2023). Экспортный потенциал аграрной отрасли Азербайджана: Возможности и приоритеты. *Vestnik Vyatskogo GATU*, 15(1), 1–11.

- Mirzazadeh, N., & Zeynalli, M. (2024). Improvement of information provision of small business in the agricultural sphere. *Journal of Economics*, 1(1), 23–27.
- Mirzəzadə, N. Q. (2024). Kənd təsərrüfatı torpaqlarından istifadənin ekoloji-iqtisadi səmərəliliyi. *ADAU-nun Elmi Əsərləri* (COP29 xüsusi buraxılışı), 101–108.
- Mirzəzadə, N. (2025). Biznes subyektlərində menecment strategiyasının formalaşmasının və inkişafının elmi-nəzəri əsasları. *[Journal title not specified]*, 2(5), 7–20.
- Mustafiyanti, M., Putri, M. P., Muyassaroh, M., Noviani, D., & Dylan, M. (2023). A form of independent curriculum: An overview of independent learning at State Elementary School 05 Gelumbang Muaraenim. *Pengabdian: Jurnal Abdimas*, 1(2), 82–96.
- Vodyasov, P. V. (2016). Assessing the physical availability of food for the population of the region (using the example of the Altai Territory). *Economics and Entrepreneurship*, 4-2(69-2), 227–230.
- Yermekova, Zh., Romanenko, S., Zhanibekova, G., Aitzhanova, B., & Apakhayev, N. (2024). Integration of digital technologies to improve the efficiency of small and medium-sized agricultural enterprises. *Scientific Horizons*, 27(12), 142–152.
- Zubareva, Yu. V., & Pilipenko, L. M. (2016). Problems of running agribusiness and directions for their solution. *Fundamental Research*, 12(4), 858–862.
- Франциско, О. Ю., Тернавченко, К. О., Гапоненко, А. В., & Малашенко, Н. Л. (2019). Оценка эффективности использования производственного потенциала аграрного сектора региона. *Фундаментальные исследования*, (2), 32–37.

Received: 01.12.2025

Revised: 15.12.2025

Accepted: 08.01.2026

Published: 10.01.2026